

άρθρου, σύμφωνα με όσα αναφέρονται στη σκέψη 11 ανωτέρω. β) Να γνωμοδοτήσει θετικά για τις λοιπές παραγράφους, υπό την επιφύλαξη των αναφερόμενων στις σκέψεις 5 και 12 ανωτέρω.»

### **ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟ**

#### **Η ΓΝΩΜΟΔΟΤΗΣΗ ΤΗΣ ΟΛΟΜΕΛΕΙΑΣ**

#### **ΤΟΥ ΕΛΕΓΚΤΙΚΟΥ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ**

Ο Σύμβουλος Κωνσταντίνος Κρέπης, που ορίστηκε από την Πρόεδρο εισηγητής, αναφέρθηκε αναλυτικά στο περιεχόμενο των υπό γνωμοδότηση διατάξεων, με έμφαση στα σημαντικότερα ζητήματα που ανέκυψαν κατά την επεξεργασία τους.

Επακολούθησε συζήτηση μεταξύ των μελών της Ολομέλειας, τα οποία ενέκριναν την κάτωθι γνωμοδότηση.

---

#### **Η γνωμοδότηση της Ολομέλειας του Ελεγκτικού Συνεδρίου**

---

##### **I. Εισαγωγικές Παρατηρήσεις**

1. Οι προς γνωμοδότηση διατάξεις θα ενταχθούν, σύμφωνα με το Α.Π.: 114478 ΕΞ 2026/14.7.2026 έγγραφο του Υπουργείου Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών, στο σχέδιο νόμου του Υπουργείου Κοινωνικής Συνοχής και Οικογένειας με τίτλο «Προσωπικός Βοηθός, Πρώιμη Παρέμβαση και λοιπές ενεργητικές πολιτικές για άτομα με αναπηρία, ρυθμίσεις στεγαστικής πολιτικής και άλλες διατάξεις».

2. Ο ν. 4387/2016 «Ενιαίο Σύστημα Κοινωνικής Ασφάλειας - Μεταρρύθμιση ασφαλιστικού - συνταξιοδοτικού συστήματος - Ρυθμίσεις φορολογίας εισοδήματος και τυχερών παιγνίων και άλλες διατάξεις» (Α' 85/12.5.2016), ορίζει στο άρθρο 7 υπό τον τίτλο «Εθνική Σύνταξη» τα εξής: «1. Η Εθνική Σύνταξη καταβάλλεται από τον Ε.Φ.Κ.Α. σε όλους, όσοι θεμελιώνουν δικαίωμα σύνταξης εξ ιδίου δικαιώματος ή ανικανότητας ή κατά μεταβίβαση, σύμφωνα με τις οικείες διατάξεις. 2. (...) 5. Σε περίπτωση σώρευσης συντάξεων χορηγείται μία εθνική σύνταξη. Στην περίπτωση συνταξιούχου ή δικαιούχου μιας πλήρους και μιας μειωμένης κύριας σύνταξης, το ποσό της χορηγούμενης εθνικής σύνταξης είναι πλήρες. Σε περίπτωση συνταξιούχου ή δικαιούχου δύο μειωμένων κύριων συντάξεων, καταβάλλεται το ποσοστό της εθνικής σύνταξης που αντιστοιχεί σε καθεμία από αυτές, εφόσον το άθροισμά τους είναι μικρότερο ή ίσο με το πλήρες ποσό της εθνικής σύνταξης. 6. (...)».

3. Στο άρθρο 12 του ίδιου νόμου υπό τον τίτλο «Σύνταξη λόγω θανάτου», όπως οι παρ. 1 (περ. Α και Β), 4 (περ. Α υποπερ. α' και γ') και 5 (περ. α' και β') διαμορφώθηκαν και τροποποιήθηκαν μεταγενέστερα [με τα άρθρα 234 του ν. 4389/2016 (Α' 94), 1 του ν. 4499/2017 (Α' 176), 19 του ν. 4611/2019 (Α' 73), 44 του ν. 4756/2020 (Α' 235) και 119 και 155 του ν. 5078/2023 (Α' 211)], ορίζεται: «1. Σε περίπτωση θανάτου συνταξιούχου ή ασφαλισμένου, ο οποίος έχει πραγματοποιήσει το χρόνο ασφάλισης που απαιτείται για τη συνταξιοδότησή του εξ ιδίου δικαιώματος ή ανικανότητας, δικαιούνται σύνταξης τα παρακάτω μέλη της οικογένειάς του: Α. Ο επιζών σύζυγος (...) Β. Τα νόμιμα τέκνα, τα νομιμοποιηθέντα, τα αναγνωρισθέντα, τα υιοθετηθέντα και όσα εξομοιώνονται με αυτά, με την προϋπόθεση ότι: α) (...) Γ. Ο διαζευγμένος σύζυγος (...) 2. (...) 4. Α. Το ποσό της σύνταξης των ανωτέρω δικαιούχων υπολογίζεται επί του ποσού της σύνταξης που δικαιούται ή που έχει δικαιωθεί ο θανών σύζυγος και επιμερίζεται ως εξής: α) Για τον επιζώντα σύζυγο σε ποσοστό 50% και από 17.5.2019 σε ποσοστό εβδομήντα τοις εκατό (70%) της σύνταξης (...) β) (...) γ) Για κάθε παιδί ποσοστό είκοσι πέντε τοις εκατό (25%) της σύνταξης. Εάν πρόκειται για παιδί ορφανό και από τους δύο γονείς (αμφοτεροπλεύρως ορφανό), ποσοστό πενήντα τοις εκατό (50%) από κάθε σύνταξη (...) 5. α) Στον επιζώντα σύζυγο καταβάλλεται ολόκληρη η σύνταξη για μία τριετία από την πρώτη του επόμενου του θανάτου μήνα. β) Μετά την πάροδο της τριετίας, αν ο επιζών εργάζεται ή αυτοαπασχολείται ή λαμβάνει σύνταξη από οποιαδήποτε πηγή, καταβάλλεται, αναλόγως της χρονικής διάρκειας της εργασίας ή αυτοαπασχόλησης, το πενήντα τοις εκατό (50%) της σύνταξης, η οποία δεν μπορεί να υπολείπεται των κατώτατων ορίων των περιπτώσεων α', β' και γ' της υποπαραγράφου Β' της παραγράφου 4 (...)».

4. Στην αιτιολογική έκθεση που συνοδεύει τις υπό γνωμοδότηση διατάξεις αναφέρονται, μεταξύ άλλων, τα εξής: «Οι προτεινόμενες διατάξεις εισάγουν ένα νέο, δίκαιο και κοινωνικά ευαίσθητο πλαίσιο, προς αποκατάσταση των στρεβλώσεων και των αδικιών, που δημιούργησε ο νόμος 4387/2016 στη διαχείριση των συντάξεων λόγω θανάτου που χορηγούνται από τον e-ΕΦΚΑ σύμφωνα με το νόμο αυτό (...) Καταρχάς θεσπίζεται η πλήρης εξαίρεση των κύριων συντάξεων λόγω θανάτου του e-ΕΦΚΑ από τις περικοπές ή μειώσεις που προέβλεπε το προϊσχύον πλαίσιο μετά την παρέλευση της πρώτης τριετίας. Ρυθμίζεται η μόνιμη καταβολή της κύριας σύνταξης λόγω θανάτου με βάση τα αρχικά καταβαλλόμενα ποσοστά δικαιώματος (...) Περαιτέρω ορίζεται ότι στο εξής, όταν ένας συνταξιούχος δικαιούται ταυτόχρονα σύνταξη από δικό του δικαίωμα και σύνταξη λόγω θανάτου, θα λαμβάνει παράλληλα δύο αυτοτελείς εθνικές συντάξεις, στο ποσό που αντιστοιχεί σε κάθε μία. Σκοπός είναι ο σεβασμός στην αυτόνομη ασφαλιστική ιστορία του κάθε προσώπου και η αναγνώριση της σύνταξης λόγω θανάτου ως περιουσιακού δικαιώματος που απορρέει από τις εισφορές του θανόντος. Η διάταξη αυτή υπαγορεύεται μετά τα όσα εκρίθησαν με

την απόφαση 699/2026 του Συμβουλίου της Επικρατείας, η οποία διαμόρφωσε νέα δεδομένα στην καταβολή δύο εθνικών συντάξεων σε περίπτωση σώρευσής τους από διαφορετικές αιτίες, καθώς και από την ανάγκη προστασίας της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης των ασφαλισμένων (...) Ακόμη, με την προωθούμενη διάταξη διασφαλίζεται ότι τα παιδιά που έχουν χάσει και τους δύο γονείς τους και δικαιούνται συντάξεις λόγω θανάτου και από τους δύο, πέραν του ανταποδοτικού τμήματος των συντάξεων αυτών θα λαμβάνουν στο μέλλον το ποσό που σύμφωνα με τις διατάξεις που διέπουν τις εν λόγω συντάξεις αντιστοιχεί σε μία εθνική σύνταξη για κάθε γονέα ξεχωριστά. Σκοπός είναι η μέγιστη δυνατή οικονομική θωράκιση και ομαλή ανάπτυξη των παιδιών που στερούνται τη γονεϊκή στήριξη και προστασία (...) Τέλος, θεσπίζεται η διαγραφή και μη αναζήτηση όλων των παλαιών οφειλών από ποσά συντάξεων που καταβλήθηκαν αχρεωστήτως έως την έναρξη ισχύος του παρόντος νόμου σε συνταξιούχους λόγω θανάτου του e-ΕΦΚΑ παρά τα οριζόμενα στην παρ. 5 του άρθρου 7, στην παρ. 5 του άρθρου 12, καθώς και στις σχετικές με την παράλληλη ή διπλή ασφάλιση διατάξεις του ν. 4387/2016. Το Δημόσιο παραιτείται από κάθε μελλοντική αναζήτηση αυτών των χρημάτων, με σκοπό να απαλλάξει χιλιάδες νοικοκυριά από το άγχος αναγκαστικών εισπράξεων ή κατασχέσεων για χρέη που δεν προκλήθηκαν από δική τους υπαιτιότητα. Η ρύθμιση αυτή επιβάλλεται με βάση τις αρχές της χρηστής διοίκησης και της προστασίας της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης του διοικουμένου. Όταν ο ασφαλισμένος εισπράττει καλόπιστα μια παροχή από τον ασφαλιστικό του φορέα, η διοίκηση δεν μπορεί στο μέλλον και μετά πάροδο μακρού χρόνου να ανατρέπει αναδρομικά αυτή την κατάσταση, δημιουργώντας του υπέρογκες οικονομικές υποχρεώσεις. Η αιφνίδια αναζήτηση αυτών των ποσών θα παραβίαζε κατάφωρα την αρχή της αναλογικότητας, καθώς θα οδηγούσε σε οικονομική εξόντωση τους ήδη επιβαρυνμένους συνταξιούχους. Με το προτεινόμενο σχέδιο νόμου, το ασφαλιστικό σύστημα ευθυγραμμίζεται πλήρως με τις συνταγματικές επιταγές του κοινωνικού κράτους δικαίου. Χιλιάδες δικαιούχοι σύνταξης χρειάς απαλλάσσονται από ένα καθεστώς αβεβαιότητας και ομηρίας, αποκαθίσταται η ασφάλεια δικαίου και ενισχύεται η προστασία των οικογενειών που έχασαν τον άνθρωπό τους (...)

5. Αναφορικά με την προκαλούμενη δημοσιονομική επιβάρυνση, στην 19483/9.7.2026 εισηγητική έκθεση οικονομικών επιπτώσεων (άρθρο 24 παρ. 5 περ. ε' ν. 4270/2014) της Γενικής Διεύθυνσης Οικονομικών Υπηρεσιών του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης, αναφέρεται ότι από τη διάταξη περί κατάργησης της μείωσης κατά 50% των συντάξεων λόγω θανάτου μετά την πάροδο της τριετίας για όσους εργάζονται, αυτοαπασχολούνται ή λαμβάνουν άλλη σύνταξη, με συνέπεια οι δικαιούχοι να εξακολουθούν να λαμβάνουν το πλήρες ποσοστό της παρ. 4 του άρθρου 12 του ν. 4387/2016, ήτοι το 70%, προκύπτει δαπάνη ύψους περίπου 48.000.000 ευρώ κατ' έτος και αφορά 8.469 δικαιούχους,

στους οποίους θα επανέλθει η σύνταξη από το 35% στο 70%, σύμφωνα με στοιχεία των αρμόδιων Υπηρεσιών του e-ΕΦΚΑ. Όσον αφορά τη διάταξη για την καταβολή εθνικής σύνταξης σε περιπτώσεις δικαιούχων από ίδιο δικαίωμα και δικαιούχων λόγω θανάτου, στην ίδια έκθεση αναφέρεται ότι δεν προκύπτει επιπλέον επιβάρυνση στον προϋπολογισμό του e-ΕΦΚΑ σε σχέση με το ισχύον καθεστώς. Τέλος, για τις περιπτώσεις αμφοτεροπλεύρως ορφανών τέκνων που προβλέπεται να λαμβάνουν σύνταξη και από τους δύο γονείς, η δαπάνη από την καταβολή εθνικής σύνταξης και σύνταξης θανάτου που θα λάβουν και από τον έτερο γονέα εκτιμάται σε ποσό ύψους 442.000 ευρώ κατ' έτος. Με βάση τα παραπάνω, το συνολικό ετήσιο κόστος προσδιορίζεται σε περίπου 48.442.000 ευρώ.

6. Σε ό,τι αφορά τον τρόπο κάλυψης της προκαλούμενης ετήσιας δαπάνης, στην αιτιολογική έκθεση που συνοδεύει τις προτεινόμενες διατάξεις αναφέρεται ότι αυτή καλύπτεται πλήρως χωρίς να διαταράσσεται η δημοσιονομική ισορροπία της χώρας. Ειδικότερα, κατά πρώτον, προκύπτει αύξηση των εσόδων του κρατικού προϋπολογισμού, καθώς επιτεύχθηκε ισχυρό πρωτογενές πλεόνασμα ύψους 3,638 δις ευρώ για το α' πεντάμηνο του 2026, με υπέρβαση περίπου 2,4 δις ευρώ έναντι του στόχου και με τα φορολογικά έσοδα να υπερβαίνουν τα 27,6 δις ευρώ. Κατά δεύτερον, υπάρχει μείωση της ανεργίας και αύξηση των εσόδων από ασφαλιστικές εισφορές. Συγκεκριμένα, το ποσοστό ανεργίας έχει υποχωρήσει πλέον στο 8,1%, με τον αριθμό των απασχολούμενων να αυξάνεται στα 4.353.357 άτομα, ενώ μόνο για το τρέχον έτος και δη για το διάστημα Ιανουαρίου - Απριλίου, υπάρχει υπέρβαση του στόχου του μεσοπρόθεσμου προγράμματος κατά 517 εκατ. ευρώ, κυρίως λόγω της εφαρμογής της ψηφιακής κάρτας εργασίας.

## II. Γενικές Παρατηρήσεις

7. Οι προτεινόμενες διατάξεις, με τις οποίες ρυθμίζονται θέματα που αφορούν την περικοπή της κύριας σύνταξης επιζώντος συζύγου μετά την παρέλευση της πρώτης τριετίας, την καταβολή εθνικής σύνταξης σε περίπτωση σώρευσης συντάξεων, τη χορήγηση εθνικής σύνταξης και από τους δύο γονείς για τα αμφοτεροπλεύρως ορφανά τέκνα, καθώς και τη μη αναζήτηση/διαγραφή ποσών κύριων συντάξεων που λήφθηκαν αχρεωστήτως από δικαιούχους μέχρι τη δημοσίευση του υπό ψήφιση νόμου, έχουν συνταξιοδοτικό περιεχόμενο, καθώς τυγχάνουν εφαρμογής στα πρόσωπα που υπάγονται στο ειδικό συνταξιοδοτικό καθεστώς των δημοσίων λειτουργών και υπαλλήλων, επιφέροντας τροποποιήσεις ιδίως στα άρθρα 7 και 12 του ν. 4387/2016 (βλ. σκ. 2 και 3), που εντάσσονται στο Κεφάλαιο Β' υπό τον τίτλο «Συντάξεις δημοσίων υπαλλήλων και στρατιωτικών» του Μέρους Α' του νόμου αυτού. Συνεπώς, πρόκειται για διατάξεις για τις οποίες καθιερύεται η υποχρεωτική, από τα άρθρα 73 παρ. 2 και 98 παρ. 1 περ. δ' του Συντάγματος, γνωμοδοτική αρμοδιότητα του Ελεγκτικού Συνεδρίου και, ως εκ τούτου, παραδεκτώς εισάγονται ενώπιόν του προς γνωμοδότηση (βλ. Πρακτικά της 1<sup>ης</sup> Γεν.



Συν./11.2.2026 της Μείζ. Ολ. ΕλΣυν, σκ. 7, και της 2ης Ειδ. Συν./31.3.2025 της Μείζ. Ολ. ΕλΣυν, σκ. 2).

8. Συναφώς, επισημαίνεται ότι, κατά το άρθρο 73 παρ. 2 εδάφιο τελευταίο του Συντάγματος, τα συνταξιοδοτικά νομοσχέδια απαιτείται να είναι ειδικά, ενώ δεν επιτρέπεται κατ' αρχήν η παρείσφρηση συνταξιοδοτικών διατάξεων σε μη ειδικό νόμο, νόμο, δηλαδή, που αποσκοπεί στη ρύθμιση άλλων θεμάτων, μη συνταξιοδοτικών. Στην επιταγή αυτή του Συντάγματος συμμορφώνεται ο νομοθέτης και όταν οι θεσπιζόμενες συνταξιοδοτικές ρυθμίσεις ενταχθούν σε ιδιαίτερο κεφάλαιο νομοσχεδίου περιέχοντος και άλλες ρυθμίσεις, προσέτι δε, στον τίτλο του νομοθέτηματος αυτού, γίνει ειδική αναφορά στις συνταξιοδοτικές ρυθμίσεις που αυτό περιλαμβάνει (βλ. Πρακτικά της 2ης Ειδικής Συνεδρίασης της Μείζονος Ολομέλειας του Ελεγκτικού Συνεδρίου της 31.3.2025, σκ. 3 με περαιτέρω παραπομπές). Κατ' ακολουθίαν, πρέπει το νομοθέτημα, εντός του οποίου θα περιληφθούν οι υπό γνωμοδότηση διατάξεις, να συμμορφώνεται με τις ως άνω απαιτήσεις.

### III. Ειδικές Παρατηρήσεις

9. Από την αιτιολογική έκθεση που συνοδεύει τις προτεινόμενες διατάξεις και τις από 15.7.2026 διευκρινίσεις -μέσω ηλεκτρονικού μηνύματος- του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης, προκύπτει ότι, όσον αφορά τις συντάξεις λόγω θανάτου (χηρείας), η σχετική διάταξη της παρ. 5 του άρθρου 12 του ν. 4387/2016, που ορίζει ότι η σύνταξη του δικαιούχου (επιζώντος συζύγου), η οποία για την πρώτη τριετία ανέρχεται στο 70% (από 17.5.2019) της σύνταξης που δικαιούται ή που είχε δικαιωθεί ο θανών, περιορίζεται κατά 50% μετά το πέρας της τριετίας αυτής, με συνέπεια να διαμορφώνεται στο 35% της αρχικής σύνταξης, είχε τύχει εφαρμογής για ορισμένους μόνον συνταξιούχους του Δημοσίου (8.469 άτομα) και όχι οριζόντια και δη για το σύνολο των συνταξιούχων του δημόσιου και ιδιωτικού τομέα. Αναφορικά με την εθνική σύνταξη σε περίπτωση σώρευσης συντάξεων, ο τιθέμενος στην παρ. 5 του άρθρου 7 του ν. 4387/2016 κανόνας, σύμφωνα με τον οποίο ο δικαιούχος σε περίπτωση σύνταξης εξ ιδίου δικαιώματος και σύνταξης χηρείας (λόγω θανάτου), δικαιούται μία μόνο εθνική σύνταξη, δεν έτυχε εφαρμογής για καμία κατηγορία συνταξιούχων (είτε του δημόσιου είτε του ιδιωτικού τομέα). Η ανάγκη νομοθέτησης προέκυψε μετά την έκδοση της 699/2026 απόφασης του Συμβουλίου της Επικρατείας (ΣτΕ), το οποίο έκρινε (7<sup>η</sup> σκέψη), ερμηνεύοντας τη διάταξη της παρ. 5 του άρθρου 7 του ν. 4387/2016, ότι «σε περίπτωση σώρευσης στο ίδιο πρόσωπο περισσότερων συνταξιοδοτικών δικαιωμάτων, μία μόνο εθνική σύνταξη χορηγείται, υπό την έννοια ότι το άθροισμα των επιμέρους καταβαλλόμενων εθνικών συντάξεων δεν επιτρέπεται να υπερβαίνει ανά συνταξιούχο το εκάστοτε προβλεπόμενο ανώτατο όριο μιας πλήρους εθνικής σύνταξης».

**10.** Υπό τα παραπάνω δεδομένα, αιτιολογείται επαρκώς το ύψος της εκτιμώμενης πρόσθετης δημοσιονομικής επιβάρυνσης (48,442 εκατ. ευρώ), που αφορά ειδικότερα στο κόστος επαναφοράς των συντάξεων χηρείας από το 35% στο 70% για 8.469 δικαιούχους (48 εκατ. ευρώ) και τη σύνταξη των αμφοτεροπλεύρως ορφανών τέκνων (442 χιλ. ευρώ), καθώς για τις λοιπές περιπτώσεις που εμπίπτουν στο ρυθμιστικό πεδίο των προτεινόμενων διατάξεων απλώς θα εξακολουθήσει να εφαρμόζεται το ισχύον σήμερα καθεστώς, βάσει του οποίου η σχετική δαπάνη επιβαρύνει ήδη τον προϋπολογισμό του e-ΕΦΚΑ.

**11.** Κατά τα λοιπά, η Ολομέλεια παρατηρεί ότι με τις προτεινόμενες διατάξεις τίθενται ουσιαστικές ρυθμίσεις που επηρεάζουν ή τροποποιούν ουσιαδώς τον τρόπο εφαρμογής των διατάξεων των άρθρων 7 παρ. 5 (καταβολή εθνικής σύνταξης σε περίπτωση σώρευσης συντάξεων) και 12 παρ. 4 και 5 (εθνική σύνταξη αμφοτεροπλεύρως ορφανών τέκνων, περικοπή σύνταξης επιζώντος συζύγου) του ν. 4387/2016, χωρίς, όμως, να τροποποιούν ευθέως τις διατάξεις αυτές ή να περιέχουν αναδιατύπωση του περιεχομένου τους. Τούτο δεν συνάδει με τις αρχές της καλής νομοθέτησης, καθώς μπορεί να δημιουργήσει ερμηνευτικές ασάφειες και να επιφέρει σύγχυση, καθιστώντας δυσχερή την εφαρμογή των προτεινόμενων ρυθμίσεων από τη συνταξιοδοτική διοίκηση. Για λόγους, ως εκ τούτου, ασφάλειας, σαφήνειας και προβλεψιμότητας, ενδείκνυται να τροποποιηθούν και αναδιατυπωθούν τα άρθρα του ν. 4387/2016 που επηρεάζονται από τις υπό ψήφιση ρυθμίσεις.

**12.** Περαιτέρω, η προτεινόμενη διάταξη της παρ. 5 περί διαγραφής/μη αναζήτησης ποσών κύριων συντάξεων που καταβλήθηκαν αχρεωστήτως σε συνταξιούχους λόγω θανάτου του e-ΕΦΚΑ, παρά τα οριζόμενα στην παρ. 5 του άρθρου 7, στην παρ. 5 του άρθρου 12 του ν. 4387/2016 (βλ. σκ. 2 και 3), καθώς και στις σχετικές με την παράλληλη ή διπλή ασφάλιση διατάξεις του ίδιου νόμου, καταλαμβάνει και τα πρόσωπα που υπάγονται στο ειδικό συνταξιοδοτικό καθεστώς του Δημοσίου και δη τους δικαιούχους σύνταξης χηρείας, ως προς τους οποίους δεν εφαρμόστηκε η περικοπή της σύνταξής τους μετά την πρώτη τριετία κατά 50% (δηλαδή για τους λοιπούς, πλην των 8.469 δικαιούχων), καθώς και εκείνους για τους οποίους συνέτρεχε σύνταξη εξ ιδίου δικαίωματος και σύνταξη λόγω θανάτου και λαμβάνουν -αντίθετα με την κρίση της 699/2026 απόφασης του ΣτΕ- δύο εθνικές συντάξεις. Σε κάθε περίπτωση, επισημαίνεται ότι λόγω του μη ενιαίου -για το σύνολο των συνταξιούχων- τρόπου εφαρμογής της περικοπής της σύνταξης χηρείας μετά την πρώτη τριετία (από το 70% στο 35%), δεν μπορεί να αποκλειστεί το ενδεχόμενο έγερσης αξιώσεων ενώπιον των δικαστηρίων από τους συνταξιούχους που υπέστησαν την εν λόγω περικοπή (περιορισμός κατά 50% της σύνταξης χηρείας μετά την πρώτη τριετία), με αίτημα την αναδρομική επιστροφή των σχετικών ποσών (τις διαφορές μεταξύ του 35% και του 70% της σύνταξης).

13. Σε σχέση με την ίδια ως άνω παρ. 5, στην αιτιολογική έκθεση επί των προτεινόμενων διατάξεων αναφέρεται ρητά ότι η σχετική ρύθμιση επιβάλλεται με βάση τις αρχές της χρηστής διοίκησης και της προστασίας της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης, καθώς η καταβολή των επιπλέον ποσών δεν οφείλεται σε υπαιτιότητα των συνταξιούχων (λαβόντων), οι οποίοι τα εισέπραξαν καλόπιστα. Ωστόσο, στο σώμα της διάταξης δεν περιέχεται αντίστοιχη αναφορά. Προς αποφυγή του ενδεχόμενου διαγραφής/μη αναζήτησης ποσών ενάντια στη σαφή βούληση του κοινού νομοθέτη, προτείνεται να προστεθεί στο κύριο σώμα της διάταξης (παρ. 5) ότι η διαγραφή/μη αναζήτηση αφορά τις περιπτώσεις που δεν συντρέχει υπαιτιότητα των συνταξιούχων (λαβόντων), ώστε να αποτραπεί το ενδεχόμενο καταστρατήγησης της ευνοϊκής αυτής ρύθμισης από πρόσωπα για τα οποία δεν συντρέχει ο ίδιος δικαιολογητικός λόγος (έλλειψη υπαιτιότητας).

14. Εν κατακλείδι, με την επιφύλαξη των παρατηρήσεων που διατυπώθηκαν (σκ. 8, 11, 12 και 13), οι προτεινόμενες διατάξεις, με το περιεχόμενο που προαναφέρθηκε, εντάσσονται στις θεμιτές επιλογές του κοινού νομοθέτη, καθόσον επιλύουν, κατά τρόπο ευνοϊκό για τους συνταξιούχους, χρόνιες αβεβαιότητες ιδίως σε σχέση με την καταβολή εθνικής σύνταξης σε περίπτωση σώρευσης συντάξεων και την (μη) περικοπή του ποσοστού σύνταξης του επιζώντος συζύγου μετά την παρέλευση της πρώτης τριετίας, διασφαλίζοντας, παράλληλα, ότι οι συνταξιούχοι δεν θα κληθούν να επιστρέψουν ποσά συντάξεων που έλαβαν αχρεωστήτως χωρίς δική τους υπαιτιότητα.

#### IV. Καταληκτική Παρατήρηση

15. Πέραν των όσων διαλαμβάνονται ανωτέρω, το Δικαστήριο παρατηρεί ότι η θέσπιση συνταξιοδοτικών ρυθμίσεων με τρόπο αποσπασματικό και συγκυριακό (βλ. ενδεικτικά πρακτικά 3ης Ειδ. Συν. Μείζονος Ολομέλειας 3.4.2023, 2<sup>ης</sup> Ειδ. Συν. Μείζ. Ολ. 31.3.2025, σκέψη 11, 2<sup>ης</sup> Ειδ. Συν. Μείζ. Ολ. 6.4.2026, σκέψη 17) πλήττει τη συνοχή του ισχύοντος συνταξιοδοτικού νομοθετικού πλαισίου και δεν συνάδει με τις αρχές της καλής νομοθέτησης, ούτε διασφαλίζει την τήρηση στο συνταξιοδοτικό δίκαιο αρχών του κράτους δικαίου, όπως η δημοσιονομική βιωσιμότητα ή η ισότητα μεταχείρισης όμοιων περιπτώσεων.

---

Μετά το τέλος της συνεδρίασης, η οποία διεξήχθη με τηλεδιάσκεψη, με τη χρήση της επίσημης κρατικής πλατφόρμας e-Presence.gov.gr, σύμφωνα με το άρθρο 295 παρ. 2 του ν. 4700/2020, συντάχθηκε το παρόν πρακτικό, το οποίο,

αφού θεωρήθηκε και εγκρίθηκε από την Πρόεδρο, υπογράφεται από την ίδια και τη Γραμματέα.

**Η ΠΡΟΕΔΡΟΣ**  
**ΣΩΤΗΡΙΑ ΝΤΟΥΝΗ**

**Η ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ**  
**ΣΤΑΥΡΟΥΛΑ ΤΣΑΛΑ**

Για την ακρίβεια  
Η Γραμματέας

STAVROULA TSALA  
17/07/2020 14:18